

TKI-toiminnan kirjastopalvelut

Hanna Lahtinen, Amk-kirjastopäivät, 14.6.2016, Jyväskylä

Sisältö

1. Esityksen taustaa
2. Tietoasiantuntijat hankkeissa
3. Ammatilliset käytäntöyhteisöt vs Innovatiiviset tietoyhteisöt
4. Tiedonkäsitteet ja tietokäytännöt
5. Moniammatillisten yhteisöjen tarve tietokäytäntöjen kehittämiseksi
6. Miten esimerkiksi voimme edetä tki-toiminnan kirjastopalveluiden kehittämisessä

Esityksen taustaa

Esitys perustuu väitöstutkimukseen

Tietoasiantuntijoiden roolit ja toiminta koulutuksen ja työelämän kehittämishankkeissa

Tapaustutkimus tietokäytäntöjen ja innovatiivisten tietoyhteisöjen kehittämisestä

Tarkastettiin Tampereen yliopistossa 10.6.2016

<http://tampub.uta.fi/handle/10024/99062>

- kuvaa ammattikorkeakoulujen tietoasiantuntijoita hankkeissa

Tutkimuksen taustaa

- Vuodesta 1993 informaattikkona kahdessa oppilaitoksessa, joissa rakentamassa amk-kirjastoa
- Vuodesta 2000 alkaen koordinoimassa ja johtamassa kirjastoa vakinaisessa amkissa
- Vuodesta 2009 alkaen tutkimusta työn ohella
- Eri näkökulmista julkaistut tutkimusartikkelit vuosina 2011-2014
- Väitöskirjan yhteenveto vuonna 2015

Miksi kirjastoalan tutkimusta pitää tehdä

- Työelämän muutos: tarvitaanko kirjastoja enää, tarvitaanko osaamistamme
- Kirjastoissa tehdään liian vähän oman työn tutkimusta, jotta ala saisi näkyvyyttä, osallistuisi yhteiskunnalliseen keskusteluun ja kehittyisi
- Oma kiinnostus: mitä on ja mitä voisi olla ammattikorkeakoulujen tietoasiantuntijuus

- AMK-kirjastoista ei ole olemassa juurikaan tutkimuksia
- Paljon on kuvauksia informaatiolukutaidon kehittämistä oppilaitoksissa
- Jonkin verran työelämän informaatiolukutaitojen tutkimusta (Lloyd; Sundin)
- Somerville & kumpp. soveltaneet Brucen Informed learning:in ja Lloydin PIPA:n pohjalta AMK-kontekstiin

Miten tietoasiantuntijoiden roolit, osaaminen ja toiminta mahdollistuvat ja ovat hyödynnettävissä uusissa toimintaympäristöissä

Tutkimuskysymykset

Minkälaisia osaamis- ja rooli-odotuksia tietoasiantuntijat kohtaavat koulutuksen ja työelämän yhteisissä kehittämishankkeissa toimiessaan?

Miten koulutuksen ja työelämän kontekstien, kulttuurien ja oppimistavoitteiden eroavuudet haastavat ja mahdollistavat tietoasiantuntijoiden toimintaa?

Minkälaisia informaatiolukutaidon ohjaamisen valmiuksia tietoasiantuntijoilta edellytetään innovatiivista tietoyhteisöä kehittävässä oppimisyhteisöissä?

Miten tietoasiantuntijoiden osaamista ja toimintaa tulisi kehittää muuttuneessa toimintaympäristössä?

Tutkitut kehittämishankkeet

Uusimaa innovoi (2006-2007)

- Yritysten innovaatioympäristön kehittäminen
- Palat paikoilleen - innovaatiostrategia

eNNI (2008-2010)

- Hoitotyön tieto- ja työkäytäntöjen kehittäminen
- Tutkimukselliseen näyttöön perustuvan toimintamallin sekä sähköisen potilastietojoen kirjaamisen osaamisen kehittäminen

Tietoasiantuntijat mukaan!

Uusimaa innovoi

- Rahoittajana Uudenmaan liitto
- Toimijoita yrityksistä, kunnista, valtionhallinnosta, tutkimuslaitoksista ja korkeakouluista
- Koordinoijana ammattikorkeakoulu

- Yhteys tuttuun henkilöön, joka hankkeen ohjausryhmässä
- Ehdotus, että tietoasiantuntijoita mukaan
- Kysely pääkaupunkiseudun amk-kirjastoille, keitä kiinnostaa lähteä mukaan

Toiminta hankkeessa

Työskentely 7 ryhmässä, joissa kaikissa oli mukana tietoasiantuntija

Rooli vaihteli

- Tietoasiantuntijalla ei roolia
- Tietoasiantuntijalla lähteiden hankinnan rooli
- Tietoasiantuntijalla keskustelijan ja asioiden jäsentämisen rooli

Tietoasiantuntijat mukaan eNNI-hankkeeseen

Rahoittajana OKM

Mukana 19 amkia, 38 työelämän organisaatiota

Toimijoina hoitoalan ammattilaisia (1400), opettajia (44), opiskelijoita (77) ja tietoasiantuntijoita (20)

Hankesuunnitelmassa yhtenä tavoitteena oli AMK-kirjaston toiminnan jäsentäminen osana pedagogista toimintamallia

Määräys rehtoreilta, että tietoasiantuntijat osallistuvat hankkeeseen

Toiminta hankkeessa

Tietoasiantuntijat osallistuivat oman amkinsa ja työelämän organisaatioiden kanssa muodostettuihin alueellisiin ryhmiin

Alueelliset ryhmät työstivät toimintasuunnitelman, jossa määriteltiin mm. työelämän kehittämiskohde ja tietoasiantuntijan rooli hankkeessa

Tietoasiantuntijat osallistuivat lisäksi hankkeen yleisiin koulutuksiin ja seminaareihin, sekä heille suunniteltuihin työpajoihin

Hankkeen projektiryhmässä ja kouluttajana toimi tietoasiantuntija

5 min porinapaja

Oletko osallistunut moniammatilliseen hankkeeseen?

Minkälaisessa roolissa tai tehtävissä?

Tunnetko, minkälaisia hankkeita ammattikorkeakoulussasi on alkamassa?

Miten hankkeisiin pääsee mukaan?

Tietoasiantuntijuuden kolme orientaatiota tutkituissa hankkeissa

Perinteinen tiedonhaun ja -hankinnan asiantuntijan rooli

Luotin siihen, että he olisivat olleet yhteyksissä, jos tarpeita olisi ollut. Tietoasiantuntijan rooli on kuitenkin tässä vain semmoinen bonus, se varsinainen toimintahan on siellä ihan muualla. Mutta ainakin on ollut mahdollisuus. Olen ollut olemassa, olen ollut käytettävissä.

Informaatiolukutaidon ohjaajan rooli

Kyllä siinä piti koko ajan kuumeisesti miettiä, mitä tämä tässä nyt käytännössä tarkoittaa, että miten voisi oman panoksensa tähän antaa ja mitä tässä toivotaan. Kyllä tuntui, että se on aika vaikea tehtävä, kun on tottunut oppilaitosympäristössä. Tämä oli ihan uudenlainen tilanne sitten.

Tietokäytäntöjen kehittäjän rooli

En ole jäänyt olemaan, vaan olen ollut tarjoamassa, mitä näen ja kuulen ja jaan sitä muitten kanssa, että siinä mielessä tämä jaettu asiantuntijuus voisi olla selkeä yhteistyörooli minulle.

Tutkimuksen pohdintaa

Oppimisyhteisöjen tietokäytäntöjen ja asiantuntijakulttuurin kehittämisen uusia suuntia

- Tutkimukselliseen näyttöön perustuva reflektiivinen toimintatapa
- Yhteisopettajuus jaettuna asiantuntijuutena
- Työelämän informaatiolukutaitojen ja yhteisöjen tietokulttuurien kehittäminen

Tietoasiantuntija

Perinteinen orientaatio

Uusi orientaatio

- Palvelu kirjastossa

- Tiedonhankinnan menetelmien ja tiedonlähteiden ohjaus

- Osallistuminen tiedon tuottamiseen ja yhteisölliseen tietämyksen rakentamiseen

Minkälaisessa toimintaympäristössä työskentelemme?

Käytäntöyhteisö

- Ammattiyhteisön sisäiset käytännöt
- Rutiinien optimoiminen ristiriitojen välttämiseksi
- Käytäntöjen edelleen siirtäminen
- Muuttumattomuus

Innovatiivinen tietoyhteisö

- Moniammatillinen
- Avoimet ja joustavat käytännöt
- Refleктоiva ja kyseenalaistava
- Uudistava
- Vaikuttaa muiden yhteisöjen kehittymiseen

Tiedonkäsitteet

Tieto objektina

- Staattinen
- Varastoitavissa ja siirrettävissä oleva
- Kiinnittyy objekteihin

Tietämys

- Dynaaminen
- Muotoutuu ja aktivoituu kontekstissaan ja tilanteissa
- Kiinnittyy esim. työkäytäntöihin, toimintaan ja prosesseihin

5 min porinapaja

Minkälaisessa toimintaympäristössä työskentelet?

Minkälaisena näet oman tiedonkäsitteesi ja roolisi tiedon käsittelyssä?

Mitä tietokäytännöt ovat

Jaettuja toiminnan muotoja, jotka muotoutuvat, kehittyvät ja jalostuvat tilanteiden ja kontekstien mukaan

Sisältää käsitteistä, välineistä ja toiminnan tavoista muodostuvan vuorovaikutuksen tilan

Esimerkiksi (yhteisöllistä) tiedon esiin saamista, olennaisen seulomista, analysointia, jakamista, tulkintaa, tiivistämistä, synteesiä, integrointia, uudelleen muotoilemista, indeksointia, varastointia, hyödyntämistä

Yhteisöjen tietokäytäntöjen kehittäminen

Kehittämishaasteet

- Muodostuvat erilaisten kontekstien, toimintatapojen ja -kulttuurien eroista ja jännitteistä
- Tietokäytäntöjen muodostamista ja kehittämistä tarvitaan moniammatillisten yhteisöjen toiminnassa
- Tietoasiantuntijoita tarvitaan

Uusi rooli?

Vastaavia taitoja kuin esim.

fasilitaattorilla, coachaajalla, sparraajalla, dialogin tai vuorovaikutuksen aktivoijalla, kyseenalaistajalla

Esim. Opitaan yhdessä! Fasilitointi- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen -työpaja 7.10.2016. STKS:n tutkijapalveluiden työryhmä

Eroaa yksisuuntaisesta ohjaamisen käytännöstä siten, että ei anneta valmiita vastauksia (paikanneta tiedonlähteitä), vaan aktivoidaan kysymyksillä yms. vuorovaikutuksen ja yhteisöllisen oppimisen prosessia sekä tiedon muodostumista

TKI-toiminnan kirjastopalveluiden kehittäminen

Esimerkiksi työpajoja amk-kirjastoissa, joissa pohditaan

- Minkälaisiin hankkeisiin kannattaa osallistua
- Mitä hankkeita omassa amkissa on alkamassa
- Minkälaisella orientaatiolla hankkeisiin osallistutaan
- Mitä osaamista tarvitaan
- Miten osallistumisesta viestitään
- Miksi osallistutaan ja riittävätkö resurssit

Tuloksena linjaus osallistumisesta hankkeisiin

Hankkeesta toiseen

Työpaja 2

Minkälainen hanke oli

Minkälaisia rooleja tai tehtäviä tietoasiantuntijalla oli hankkeessa

Miten osallistuminen onnistui

Miten viestintä onnistui

Mitä kehitettävää jäi

Onko hankkeen taustalla muodostumassa innovatiivisia tietoyhteisöjä, joihin tietoasiantuntija voisi osallistua

Tuloksena kokemusten reflektointia, osallistumisen ja palvelujen kehittäminen

Kiitos!

Kysymyksiä?

Hanna Lahtinen

Hanna.lahtinen@laurea.fi